

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ศักยภาพองค์กรการเงินชุมชนบ้านคงเจริญชัยที่สมาชิกมีการออมทรัพย์เป็นรายเดือนรายปี อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ (1) กลุ่มออมทรัพย์สัจจะ (2) กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้าน (3) กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยทำการศึกษาถึงโครงสร้างและการดำเนินงาน และวิเคราะห์ศักยภาพขององค์กรการเงินชุมชนทั้ง 3 แห่ง สามารถสรุปผลการศึกษา ดังนี้

5.1. กลุ่มออมทรัพย์สัจจะ

5.1.1. โครงสร้างและการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์สัจจะ

กลุ่มออมทรัพย์สัจจะบ้านคงเจริญชัย มีที่ทำการกลุ่มชั่วคราว อยู่ที่ศาลาเอนกประสงค์ วัดบ้านคงเจริญชัย ตำบลหนองแห้ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เริ่มก่อตั้งเมื่อ เดือนกันยายน พ.ศ.2549 มีคณะกรรมการทั้งหมด 9 คน ประกอบด้วย ประธาน เลขานุการ เจริญฉีก กรรมการ กรรมการที่ปรึกษา และกรรมการตรวจสอบ ในปีพ.ศ.2553 มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 150 คน มีจำนวนหุ้นทั้งหมด 2,010 หุ้นๆละ 10 บาท ให้สมาชิกออมทรัพย์เป็นรายเดือน คณะกรรมการมีมติให้สมาชิกถือหุ้นได้ไม่เกิน 50 หุ้นต่อคน มีจำนวนเงินค่าหุ้นที่สมาชิกออมมาทั้งหมด ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2549-2553 เป็นเงินจำนวน 599,450 บาท รายได้จากดอกเบี้ยเงินกู้ที่ให้สมาชิกกู้ยืม จะนำมาจัดสรรผลประโยชน์ทั้งหมดแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้(1)ปันผลให้กับสมาชิกร้อยละ 60 ในปีพ.ศ.2553 สมาชิกได้รับเงินปันผล 46 บาทต่อหุ้น (2)ค่าตอบแทนคณะกรรมการร้อยละ 25 (3)สมทบกองกลางร้อยละ

15

5.1.2. การวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มออมทรัพย์สัจจะ

สมาชิกกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุมากที่สุด 74 ปี มีอายุน้อยที่สุด 19 ปี และมีอายุเฉลี่ย 52 ปี สมาชิกส่วนใหญ่จบระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ส่วน

ใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท มีสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมดเฉลี่ย 3 คนต่อครัวเรือน และมีสมาชิกในครัวเรือนที่ไม่มีรายได้เฉลี่ย 1 คนต่อครัวเรือน สมาชิกที่มีภาระหนี้สินส่วนใหญ่เป็นหนี้ในระบบ จากสถาบันการเงิน และธนาคารพาณิชย์ สมาชิกส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการเป็นกรรมการมาก่อน สมาชิกมีระยะเวลาที่เข้าเป็นสมาชิกเฉลี่ย 4.8 ปี ส่วนใหญ่รู้ระเบียบข้อบังคับกลุ่ม สมาชิกมีจำนวนเงินออมต่อเดือนเฉลี่ย 214 บาทต่อคน และมีเงินออมสะสมทั้งหมดเฉลี่ย 7,291 บาทต่อคน มีจำนวนหุ้นทั้งหมดเฉลี่ย 21 หุ้นต่อคน สมาชิกส่วนใหญ่กู้เงินของกลุ่มเพื่อนำไปประกอบอาชีพ สมาชิกทุกคนไม่เคยเข้าร่วมการฝึกอบรมเกี่ยวกับองค์การการเงินชุมชน สมาชิกส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมร่วมกันทำบุญที่กลุ่มจัดขึ้น และสมาชิกทุกคนเข้าร่วมการประชุมของกลุ่มออมทรัพย์สัจจะทุกครั้ง

สำหรับกรรมการของกลุ่มออมทรัพย์สัจจะส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุมากที่สุด 69 ปี มีอายุน้อยที่สุด 40 ปี และมีอายุเฉลี่ย 51 ปี กรรมการส่วนใหญ่จบระดับมัธยมศึกษา ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท มีสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมดเฉลี่ย 4 คนต่อครัวเรือน และมีสมาชิกในครัวเรือนที่ไม่มีรายได้ เฉลี่ย 2 คนต่อครัวเรือน กรรมการที่มีภาระหนี้สิน เป็นหนี้ทั้งในและนอกระบบ กรรมการส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ในการเป็นกรรมการมาก่อน กรรมการมีระยะเวลาในการเป็นกรรมการกลุ่มออมทรัพย์สัจจะเฉลี่ย 5 ปี มีจำนวนเงินออมต่อเดือนเฉลี่ย 244 บาทต่อคน มีเงินออมสะสมทั้งหมดเฉลี่ย 6,844 บาทต่อคน และมีจำนวนหุ้นทั้งหมดเฉลี่ย 22 หุ้น ต่อคน กรรมการส่วนใหญ่กู้เงินของกลุ่มเพื่อนำไปประกอบอาชีพ กรรมการส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมการฝึกอบรมเกี่ยวกับองค์การการเงินชุมชน กรรมการทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมร่วมกันทำบุญที่กลุ่มจัดขึ้น และกรรมการทุกคนเข้าร่วมการประชุมของกลุ่มออมทรัพย์สัจจะทุกครั้ง

การวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มออมทรัพย์สัจจะมีศักยภาพอยู่ในระดับพอใช้ ตามความคิดเห็นของสมาชิก มีคะแนนเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 2.17 และตามความคิดเห็นของคณะกรรมการ มีคะแนนเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 2.22 โดยด้านที่มีศักยภาพในระดับดีคือ ด้านโครงสร้างและกระบวนการทำงาน และด้านผลประโยชน์ต่อสมาชิกและชุมชน มีคะแนนเฉลี่ยรวมของสมาชิกและคณะกรรมการ เท่ากับ 2.54 และ 2.88 ตามลำดับ ด้านที่มีศักยภาพในระดับพอใช้คือ ด้านการ

บริหารเงินทุนและทรัพยากร มีคะแนนเฉลี่ยรวมของสมาชิกและคณะกรรมการ เท่ากับ 2.22 และด้านที่มีศักยภาพในระดับต่ำคือ ด้านการพัฒนาขีดความสามารถขององค์กร มีคะแนนเฉลี่ยรวมของสมาชิกและคณะกรรมการ เท่ากับ 1.15

ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มออมทรัพย์สังจะที่พบ ตามความคิดเห็นของสมาชิกคือ (1)ด้านคณะกรรมการ พบว่า มีคณะกรรมการที่ไม่ทราบกฎระเบียบของกลุ่มออมทรัพย์ คณะกรรมการไม่ถ่ายทอดความรู้และข่าวสารให้แก่สมาชิก คณะกรรมการบางคนไม่ได้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ คณะกรรมการขาดการประสานงานกันเอง และมีคณะกรรมการที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม (2)ด้านสมาชิก พบว่า มีสมาชิกส่งเงินออมและชำระคืนเงินกู้ไม่ตรงตามกำหนด สมาชิกไม่มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือตัดสินใจ มีสมาชิกที่ไม่เข้าประชุมทำให้ไม่ได้รับข่าวสารข้อมูล มีสมาชิกไม่เข้าใจในระบบของกระบวนการดำเนินงานของกลุ่ม และมีสมาชิกที่ไม่ให้ความสนใจกลุ่มออมทรัพย์ (3)ด้านการดำเนินงาน พบว่า บุคลากรไม่ได้รับการฝึกอบรมเชิงวิชาการพัฒนาคุณภาพ ระบบบัญชียังมีข้อบกพร่อง และทางกลุ่มไม่ได้ใช้หลักประชาธิปไตยในการประชุมหรือในการดำเนินงาน

ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์สังจะพบว่า มีปัญหาและอุปสรรคที่คณะกรรมการคิดว่ามีผลต่อการดำเนินงานกลุ่มคือ (1)ด้านคณะกรรมการ พบว่า มีคณะกรรมการบางคนไม่ได้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ และคณะกรรมการไม่ถ่ายทอดความรู้และข่าวสารให้แก่สมาชิก มีคณะกรรมการที่ไม่ทราบกฎระเบียบของกลุ่มออมทรัพย์ฯ และคณะกรรมการขาดการประสานงานกันเอง (2)ด้านสมาชิก พบว่า มีสมาชิกส่งเงินออมและชำระคืนเงินกู้ไม่ตรงตามกำหนด มีสมาชิกไม่เข้าประชุมทำให้ไม่ได้รับข่าวสารข้อมูล มีสมาชิกที่ไม่เข้าใจในระบบของกระบวนการดำเนินงานของกลุ่ม และมีสมาชิกที่ไม่ให้ความสนใจกลุ่มออมทรัพย์ และสมาชิกไม่มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือตัดสินใจ (3)ด้านการดำเนินงาน พบว่า บุคลากรไม่ได้รับการฝึกอบรมวิชาการพัฒนาคุณภาพ และระบบบัญชียังมีข้อบกพร่อง

5.2. กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้าน

5.2.1. โครงสร้างและการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้าน

กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านบ้านคงเจริญชัย อาศัยบ้านเลขที่ 64/1 หมู่ที่ 6 ตำบลหนองแห้ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นสถานที่ดำเนินการ กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านบ้านคงเจริญชัยเริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ. 2547 สืบเนื่องมาจากกลุ่มออมทรัพย์กลุ่มทอผ้าบ้านคงเจริญชัยหยุดการดำเนินการ ผู้นำกลุ่มออมทรัพย์กลุ่มทอผ้าจึงก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านขึ้นมาแทน กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านมีคณะกรรมการทั้งหมด 8 คน ประกอบด้วย ประธาน เลขานุการ เหรัญญิก กรรมการ และที่ปรึกษา ในปีพ.ศ. 2553 มีสมาชิกทั้งหมด 144 คน มีจำนวนหุ้นทั้งหมด 661 หุ้นๆละ 100 บาท ให้สมาชิกออมทรัพย์เป็นรายเดือนและไม่จำกัดหุ้นต่อคน มีจำนวนเงินค่าหุ้นที่สมาชิกออมทั้งหมด จำนวน 1,710,224 บาท จะมีการปันผลให้แก่สมาชิกเมื่อครบรอบบัญชี 2 ปี เมื่อครบรอบบัญชีทางกลุ่มจะคืนเงินค่าหุ้นทั้งหมดให้แก่สมาชิก และนำรายได้จากดอกเบี้ยเงินกู้ที่ให้สมาชิกกู้ยืม มาจัดสรรผลประโยชน์ ดังนี้ (1)เงินปันผลให้กับสมาชิกร้อยละ 60 ในปีพ.ศ.2553 สมาชิกได้รับเงินปันผล 361 บาทต่อหุ้น(2)ค่าตอบแทนคณะกรรมการร้อยละ 25 (3)เงินสมทบกองทุนร้อยละ 15

5.2.2. การวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้าน

สมาชิกกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุมากที่สุด 70 ปี มีอายุน้อยที่สุด 38 ปี และมีอายุเฉลี่ย 50 ปี สมาชิกส่วนใหญ่จบระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท มีสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมดเฉลี่ย 3 คนต่อครัวเรือน และมีสมาชิกในครัวเรือนที่ไม่มีรายได้เฉลี่ย 1 คนต่อครัวเรือน สมาชิกที่มีภาระหนี้สินส่วนใหญ่เป็นหนี้นอกระบบ จากองค์กรการเงินชุมชน สมาชิกส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์การเป็นกรรมการมาก่อน สมาชิกมีระยะเวลาที่เข้าเป็นสมาชิกเฉลี่ย 6 ปี ส่วนใหญ่ไม่รู้อะไรเกี่ยวกับกลุ่ม สมาชิกมีจำนวนเงินออมต่อเดือนเฉลี่ย 515 บาทต่อคน มีจำนวนเงินออมสะสมทั้งหมดเฉลี่ย 7,214 บาทต่อคน และมีจำนวนหุ้นทั้งหมดเฉลี่ย 6 หุ้นต่อ สมาชิกส่วนใหญ่กู้เงินของกลุ่มเพื่อนำไปใช้จ่ายในการบริโภค สมาชิกทุกคนไม่เคยเข้าร่วมการฝึกอบรมเกี่ยวกับองค์กรการเงินชุมชน

และไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เพราะทางกลุ่มไม่เคยจัดกิจกรรม และสมาชิกทุกคนเข้าร่วมการประชุมของกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านทุกครั้ง

สำหรับกรรมการของกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุมากที่สุด 63 ปี มีอายุน้อยที่สุด 53 ปี และมีอายุเฉลี่ย 58 ปี กรรมการส่วนใหญ่จบระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร กรรมการมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000 -10,000 บาท มีสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมดเฉลี่ย 4 คนต่อครัวเรือน และมีสมาชิกในครัวเรือนที่ไม่มีรายได้เฉลี่ย 1 คนต่อครัวเรือน กรรมการที่มีภาระหนี้สินส่วนใหญ่เป็นหนี้ในระบบ จากสถาบันการเงิน กรรมการทุกคนเคยมีประสบการณ์การเป็นกรรมการมาก่อน กรรมการมีระยะเวลาในการเป็นกรรมการของกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเฉลี่ย 7 ปี มีจำนวนเงินออมต่อเดือนเฉลี่ย 875 บาทต่อคน มีจำนวนเงินออมสะสมทั้งหมดเฉลี่ย 12,250 บาทต่อคน และมีจำนวนหุ้นทั้งหมดเฉลี่ย 9 หุ้นต่อคน กรรมการส่วนใหญ่กู้เงินของกลุ่มเพื่อนำไปประกอบอาชีพ เพื่อนำไปใช้จ่ายในการบริโภค และเพื่อนำไปใช้หนี้ในระบบ กรรมการส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมการฝึกอบรมเกี่ยวกับองค์ความรู้การเงินชุมชน กรรมการทุกคนไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม เพราะทางกลุ่มไม่เคยจัดกิจกรรม และกรรมการทุกคนเข้าร่วมการประชุมของกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านทุกครั้ง

การวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านมีศักยภาพอยู่ในระดับพอใช้ ตามความคิดเห็นของสมาชิก มีคะแนนเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 2.05 และ ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการมีคะแนนเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 2.17 โดยด้านที่มีศักยภาพในระดับดีคือ ด้านผลประโยชน์ต่อสมาชิก และชุมชน มีคะแนนเฉลี่ยรวมของสมาชิกและคณะกรรมการ เท่ากับ 2.80 ด้านที่มีศักยภาพในระดับพอใช้คือ ด้านโครงสร้างและกระบวนการทำงาน และด้านการบริหารเงินทุนและทรัพยากร มีคะแนนเฉลี่ยรวมของสมาชิกและคณะกรรมการ เท่ากับ 2.35 และ 2.26 ตามลำดับ และด้านที่มีศักยภาพในระดับต่ำคือ ด้านการพัฒนาขีดความสามารถขององค์กร มีคะแนนเฉลี่ยรวมของสมาชิกและคณะกรรมการ เท่ากับ 1.03

ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านที่พบ ตามความคิดเห็นของสมาชิกคือ (1)ด้านคณะกรรมการ พบว่า มีคณะกรรมการที่ไม่ถ่ายทอดความรู้และข่าวสารให้แก่สมาชิก และคณะกรรมการไม่ทราบกฎระเบียบของกลุ่มออมทรัพย์ฯ (2)ด้านสมาชิก พบว่า มีสมาชิกส่งเงินออม

และชำระคืนเงินกู้ไม่ตรงตามกำหนด มีสมาชิกที่ไม่ให้ความสนใจกลุ่มออมทรัพย์ฯ มีสมาชิกไม่เข้าประชุมทำให้ไม่ได้รับข่าวสารข้อมูล มีสมาชิกไม่เข้าใจในระบบของกระบวนการดำเนินงานของกลุ่ม และเห็นว่าสมาชิกไม่มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือตัดสินใจ (3) ด้านการดำเนินงาน พบว่า บุคลากรไม่ได้รับการฝึกอบรมเชิงวิชาการพัฒนาคุณภาพ ทางกลุ่มไม่ได้ใช้หลักประชาธิปไตยในการประชุมหรือในการดำเนินงาน กลุ่มมีโครงสร้างองค์กรที่ไม่ถูกต้องและไม่มีเอกสารหรือการจัดเก็บข้อมูลที่ถูกต้อง และเห็นว่าระบบบัญชียังมีข้อบกพร่อง

ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านพบว่า มีปัญหาและอุปสรรคที่คณะกรรมการคิดว่ามีผลต่อการดำเนินงานกลุ่มคือ (1) ด้านสมาชิก พบว่า มีสมาชิกส่งเงินออมและชำระคืนเงินกู้ไม่ตรงตามกำหนด สมาชิกไม่มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือตัดสินใจ และมีสมาชิกที่ไม่ให้ความสนใจกลุ่มออมทรัพย์ฯ มีสมาชิกไม่เข้าใจในระบบของกระบวนการดำเนินงานของกลุ่ม และมีสมาชิกที่ไม่เข้าประชุมทำให้ไม่ได้รับข่าวสารข้อมูล (2) ด้านการดำเนินงาน มีความเห็นว่า บุคลากรไม่ได้รับการฝึกอบรมเชิงวิชาการพัฒนาคุณภาพ และเห็นว่าระบบบัญชียังมีข้อบกพร่อง

5.3. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

5.3.1. โครงสร้างและการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านฯ

กองทุนหมู่บ้านฯ บ้านคงเจริญชัย อาศัยศาลาเอนกประสงค์ วัดบ้านคงเจริญชัย หมู่ที่ 6 ตำบลหนองแห้ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นสถานที่ดำเนินการ กองทุนหมู่บ้านเริ่มก่อตั้งขึ้นครั้งแรกในปีพ.ศ.2544 ตามนโยบายของรัฐบาลพันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร กองทุนหมู่บ้านฯ มีคณะกรรมการทั้งหมด 13 คน ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ เสร็จญูฉัตร กรรมการ กรรมการที่ปรึกษา และกรรมการตรวจสอบ ในปีพ.ศ.2553 มีสมาชิกทั้งหมด 110 คน มีจำนวนหุ้นทั้งหมด 1,320 หุ้นๆละ 10 บาท ให้สมาชิกออมทรัพย์เป็นรายปี และจำกัดการถือหุ้นของสมาชิก 12 หุ้นต่อคน กองทุนหมู่บ้านฯ เริ่มมีการเก็บเงินค่าหุ้นออมทรัพย์สำเร็จในปีพ.ศ. 2552 เป็นปีแรก ในปีพ.ศ.2553 มีเงินค่าหุ้นจำนวน 26,400 บาท กองทุนหมู่บ้านฯ มีเงินทุนเดิมที่รัฐบาลมอบให้ และได้ดอกเบี้ยจากการให้สมาชิกกู้ยืมเงิน เป็นจำนวน 1,200,000 บาท ทางกองทุนยังไม่มี การ

ปีนผลกำไรคืนให้แก่สมาชิก แต่มีการจัดสรรผลกำไรจากดอกเบี้ยเงินกู้ของทุนเดิมที่รัฐบาลมอบให้ กองทุน จัดสรรเงินให้แก่ชุมชนเพื่อเป็นสาธารณประโยชน์ตามความเหมาะสม

5.3.2. การวิเคราะห์ศักยภาพของกองทุนหมู่บ้านฯ

สมาชิกกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุมากที่สุด 74 ปี มีอายุน้อยที่สุด 33 ปี และมีอายุเฉลี่ย 55 ปี สมาชิกส่วนใหญ่จบระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร สมาชิกส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท มีสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมดเฉลี่ย 4 คน ต่อครัวเรือน มีสมาชิกในครัวเรือนที่ไม่มีรายได้เฉลี่ย 1 คนต่อครัวเรือน สมาชิกที่มีภาระหนี้สินส่วนใหญ่เป็นหนี้ในระบบ จากธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงิน สมาชิกส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์การเป็นกรรมการมาก่อน สมาชิกมีระยะเวลาที่เข้าเป็นสมาชิก 7 ปี ส่วนใหญ่รู้ระเบียบข้อบังคับกลุ่ม มีจำนวนเงินออมต่อปีเฉลี่ย 120 บาทต่อคน มีจำนวนเงินออมสะสมทั้งหมดเฉลี่ย 240 บาทต่อคน และมีจำนวนหุ้นทั้งหมดเฉลี่ย 12 หุ้นต่อคน สมาชิกส่วนใหญ่กู้เงินของกองทุนเพื่อนำไปประกอบอาชีพ สมาชิกส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมการฝึกอบรมเกี่ยวกับองค์การการเงินชุมชน สมาชิกทุกคนไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพราะทางกลุ่มไม่เคยจัดกิจกรรม และสมาชิกส่วนใหญ่เข้าร่วมการประชุมของกองทุนหมู่บ้านฯทุกครั้ง

สำหรับกรรมการของกองทุนหมู่บ้านฯส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุมากที่สุด 62 ปี มีอายุน้อยที่สุด 49 ปี และมีอายุเฉลี่ย 47 ปี กรรมการส่วนใหญ่จบระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร กรรมการส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000 -10,000 บาท มีสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมดเฉลี่ย 4 คนต่อครัวเรือน และสมาชิกในครัวเรือนที่ไม่มีรายได้เฉลี่ย 1 คนต่อครัวเรือน กรรมการที่มีภาระหนี้สินส่วนใหญ่เป็นหนี้ในระบบ กรรมการทุกคนเคยมีประสบการณ์การเป็นกรรมการมาก่อน กรรมการมีระยะเวลาในการเป็นกรรมการของกองทุนหมู่บ้านฯเฉลี่ย 4 ปี มีจำนวนเงินออมต่อปีเฉลี่ย 120 บาทต่อคน มีจำนวนเงินออมสะสมทั้งหมดเฉลี่ย 240 บาทต่อคน และมีจำนวนหุ้นทั้งหมดเฉลี่ย 12 หุ้นต่อคน กรรมการส่วนใหญ่กู้เงินของกองทุนเพื่อนำไปประกอบอาชีพ กรรมการส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมการฝึกอบรมเกี่ยวกับองค์การการเงินชุมชน กรรมการทุกคนไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพราะทางกลุ่มไม่เคยจัดกิจกรรม และกรรมการทุกคนเข้าร่วมการประชุมของกองทุนหมู่บ้านฯทุกครั้ง

การวิเคราะห์ศักยภาพของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านคงเจริญชัย มีศักยภาพอยู่ในระดับพอใช้ ตามความคิดเห็นของสมาชิก มีคะแนนเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 2.08 และตามความคิดเห็นของคณะกรรมการ มีคะแนนเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 2.16 โดยด้านที่มีศักยภาพในระดับดีคือ ด้านผลประโยชน์ต่อสมาชิกและชุมชน มีคะแนนเฉลี่ยรวมของสมาชิกและคณะกรรมการ เท่ากับ 2.52 ด้านที่มีศักยภาพในระดับพอใช้คือ ด้านโครงสร้างและกระบวนการทำงาน และด้านการบริหารเงินทุนและทรัพยากร มีคะแนนเฉลี่ยรวมของสมาชิกและคณะกรรมการ เท่ากับ 2.45 และ 2.25 ตามลำดับ และด้านที่มีศักยภาพในระดับต่ำคือ ด้านการพัฒนาขีดความสามารถขององค์กร มีคะแนนเฉลี่ยรวมของสมาชิกและคณะกรรมการ เท่ากับ 1.27

ปัญหาและอุปสรรคของกองทุนหมู่บ้านฯที่พบ ตามความคิดเห็นของสมาชิกคือ(1)ด้านคณะกรรมการ พบว่า คณะกรรมการบางคนไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ คณะกรรมการไม่ทราบกฎระเบียบของกลุ่ม คณะกรรมการขาดการประสานงานกันเอง คณะกรรมการไม่ถ่ายทอดความรู้และข่าวสารให้แก่สมาชิก และคณะกรรมการไม่เข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม (2)ด้านสมาชิก พบว่าสมาชิกไม่มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือตัดสินใจ มีสมาชิกไม่เข้าใจในระบบของกระบวนการดำเนินงานของกลุ่ม เห็นว่ามีสมาชิกส่งเงินออมและชำระคืนเงินกู้ไม่ตรงตามกำหนด และเห็นว่ามีสมาชิกไม่เข้าประชุมทำให้ไม่ได้รับข่าวสารข้อมูล และเห็นว่ามีสมาชิกที่ไม่ให้ความสนใจกองทุนหมู่บ้านฯ (3)ด้านการดำเนินงาน มีความเห็นว่า ทางกลุ่มไม่ได้ใช้หลักประชาธิปไตยในการประชุมหรือในการดำเนินงาน และเห็นว่าบุคลากรไม่ได้รับการฝึกอบรมจึงขาดการพัฒนาคุณภาพ

ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯพบว่ามีปัญหาและอุปสรรคที่คณะกรรมการคิดว่ามีผลต่อการดำเนินงานกลุ่มคือ (1)ด้านคณะกรรมการ พบว่า คณะกรรมการขาดการประสานงานกันเอง และคณะกรรมการไม่ถ่ายทอดความรู้และข่าวสารให้แก่สมาชิก (2)ด้านสมาชิก พบว่า มีสมาชิกไม่เข้าประชุมทำให้ไม่ได้รับข่าวสารข้อมูล และมีสมาชิกที่ไม่ให้ความสนใจกองทุนหมู่บ้านฯ สมาชิกไม่มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือตัดสินใจ มีสมาชิกส่งเงินออมและชำระคืนเงินกู้ไม่ตรงตามกำหนด และมีสมาชิกไม่เข้าใจในระบบของกระบวนการ

ดำเนินงานของกลุ่ม (3) ด้านการดำเนินงาน พบว่า ระบบบัญชียังมีข้อบกพร่อง และบุคลากรไม่ได้รับการฝึกอบรมเชิงวิชาการพัฒนาคุณภาพ

ทั้งนี้การวิเคราะห์ศักยภาพขององค์กรการเงินชุมชนบ้านคงเจริญชัย ทั้ง 3 แห่ง ได้นำเกณฑ์ของกรมการพัฒนาชุมชนมาดัดแปลง เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพขององค์กรการเงินชุมชนบ้านคงเจริญชัย ซึ่งจากการศึกษาศักยภาพขององค์กรการเงินชุมชนบ้านคงเจริญชัย มีศักยภาพอยู่ในระดับพอใช้ ทั้งกลุ่มออมทรัพย์สัจจะ กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้าน และกองทุนหมู่บ้านฯ โดยมีคะแนนรวมเฉลี่ยของสมาชิกและคณะกรรมการเท่ากับ 2.20 2.11 และ 2.12 ตามลำดับ โดยมีด้านที่มีศักยภาพในระดับดี ทั้งสามแห่ง คือด้านผลประโยชน์ต่อสมาชิกและชุมชน และมีด้านที่มีศักยภาพในระดับต่ำ ทั้งสามแห่ง คือด้านการพัฒนาขีดความสามารถขององค์กร

เมื่อทำการเปรียบเทียบผลการประเมินศักยภาพของกองทุนหมู่บ้านฯ บ้านคงเจริญชัยตามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนกับตามความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มตัวอย่างและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ บ้านคงเจริญชัยพบว่า ผลการประเมินของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนให้คะแนนศักยภาพกองทุนหมู่บ้านฯ ในระดับต่ำหรือระดับปรับปรุง ส่วนสมาชิกและคณะกรรมการของกองทุนหมู่บ้านฯ ให้คะแนนศักยภาพของกองทุนในระดับพอใช้ เนื่องจากในช่วงที่เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนเข้าทำการประเมินทางกองทุนยังไม่มีการจัดทำทะเบียนข้อมูล และจัดทำบัญชีให้ครบถ้วนถูกต้อง เป็นปัจจุบัน ตามที่สำนักงานพัฒนาชุมชนกำกับไว้ แต่ภายหลังเมื่อทางกองทุนเปลี่ยนคณะกรรมการใหม่ก็ได้มีการจัดทำทะเบียนข้อมูลของสมาชิกและลูกหนี้ และบัญชีรายรับ-จ่าย งบดุล งบกำไร-ขาดทุน อย่างครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน

5.4. ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาโครงสร้างการบริหารของกลุ่มออมทรัพย์สัจจะและกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านพบว่าทั้ง 2 กลุ่ม ยังขาดตำแหน่งรองประธาน ทั้งนี้ทั้งสองกลุ่มควรแต่งตั้งรองประธานขึ้น เพื่อทำหน้าที่แทนประธานหาก ประธานไม่อยู่หรือติดภารกิจอื่นทำให้ไม่สามารถทำหน้าที่ของคนได้

2. จากการศึกษาพบว่า องค์กรการเงินชุมชนทั้ง 3 แห่ง ยังมีสมาชิกที่ไม่รู้ระเบียบข้อบังคับ การดำเนินงานของแต่ละกลุ่มอยู่เป็นจำนวนมาก คณะกรรมการของแต่ละกลุ่มควรให้ความรู้ และถ่ายทอดข่าวสารให้แก่สมาชิกอย่างสม่ำเสมอ เพื่อลดความไม่เข้าใจของสมาชิกที่มีต่อกลุ่ม

3. จากการศึกษาพบว่า องค์กรการเงินชุมชนทั้ง 3 แห่ง มีการจัดทำบัญชีที่ไม่ถูกต้องตามหลักการบัญชี เนื่องจากเหรียญของแต่ละกลุ่ม ไม่มีความรู้ในการจัดทำบัญชี จึงสมควรให้ผู้ที่มีความรู้เข้ามาช่วยสอนวิธีทำบัญชีที่ถูกต้อง หรือเวลาคัดเลือกเหรียญ หรือแม้แต่กรรมการตำแหน่งอื่นๆ ควรมอบหมายงานที่ตรงกับความถนัดของกรรมการแต่ละคน และเมื่อกรรมการครบวาระการทำงาน ควรมีการถ่ายทอดงานให้แก่กรรมการที่จะมาทำหน้าที่ต่อ

4. จากการศึกษาพบว่า องค์กรการเงินชุมชนทั้ง 3 แห่ง ไม่มีสถานที่ทำการกลุ่มอย่างเป็นทางการ ยังต้องอาศัยศาลาเอนกประสงค์ของวัดบ้านคงเจริญชัย เป็นที่ทำการชั่วคราว ทางแต่ละกลุ่มควรจัดตั้งสถานที่ทำการกลุ่มอย่างเป็นทางการ เพื่อความสะดวกในการดำเนินงาน ควรมีป้ายชื่อกลุ่มระบุไว้อย่างเป็นทางการ เพื่อง่ายต่อการติดต่อ

5. จากการศึกษาพบว่า องค์กรการเงินชุมชนทั้ง 3 แห่ง มีศักยภาพด้านการพัฒนาขีดความสามารถขององค์กรอยู่ในระดับต่ำ ทางแต่ละกลุ่มควรส่งเสริมการฝึกอบรมให้แก่คณะกรรมการและสมาชิกในกลุ่ม โดยการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการเงินทุน แก่คนในชุมชน ควรจัดเวทีแลกเปลี่ยนแนวคิด หลักการ วิธีการดำเนินงานเพื่อพัฒนาชุมชนระหว่างกลุ่ม กองทุนหรือเครือข่ายอื่นๆ ควรส่งเสริมการฝึกอบรมหรือศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาความรู้ในการประกอบอาชีพ ให้แก่สมาชิก จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการประกอบอาชีพระหว่างสมาชิกด้วยกัน ควรส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อประกอบอาชีพเสริม

6. จากการศึกษาพบว่า องค์กรการเงินชุมชนทั้ง 3 แห่ง มีปัญหาด้านคณะกรรมการ คณะกรรมการควรมีการกำหนดหน้าที่อย่างชัดเจน และมีผู้ติดตามการทำงานของคณะกรรมการ แต่ละกลุ่มควรมีการประชุมให้กรรมการแต่ละคนเข้าใจวัตถุประสงค์ และระเบียบข้อบังคับของแต่ละกลุ่มก่อนเข้ารับตำแหน่ง คณะกรรมการแต่ละคนควรติดต่อ พูดคุยกันให้เข้าใจก่อนจะปฏิบัติหน้าที่ของตนเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งกันภายหลัง และคณะกรรมการควรประชาสัมพันธ์ความรู้และข่าวสารของกลุ่มให้สมาชิกทราบอยู่ตลอดเวลาให้

7.จากการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานขององค์กรการเงินชุมชนบ้านคงเจริญชัย คือ ปัญหาด้านการดำเนินงานกลุ่ม แต่ละกลุ่มควรใช้หลักประชาธิปไตยในการประชุมหรือในการดำเนินงาน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามระบอบประชาธิปไตย และบุคลากรควรได้รับการพัฒนาคุณภาพเช่น เข้าร่วมการฝึกอบรม สัมมนา เกี่ยวกับการเงินชุมชน และควรพัฒนาระบบบัญชีให้ถูกต้องตามหลักบัญชีโดยเชิญผู้มีความรู้ความชำนาญเข้ามาช่วยอบรมการทำบัญชี

8.จากการศึกษาพบว่า องค์กรการเงินชุมชนทั้ง 3 แห่ง มีปัญหาด้านสมาชิก สมาชิกควรเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือแสดงความคิดเห็นให้มากขึ้นเพื่อลดปัญหาความไม่พอใจในการดำเนินงานของแต่ละกลุ่ม สมาชิกควรเข้าประชุมทุกครั้งเพื่อไม่ให้ขาดการรับรู้ข่าวสารข้อมูล คณะกรรมการควรอธิบายให้สมาชิกที่ไม่เข้าใจระบบของกระบวนการดำเนินงานของกลุ่ม ให้มีความเข้าใจตรงกัน สมาชิกควรมีวินัยในการส่งเงินออมและชำระคืนเงินกู้ให้ตรงตามกำหนดที่กลุ่มระบุไว้ และสมาชิกควรให้ความสนใจในกลุ่มให้มากขึ้น จะได้ไม่เกิดปัญหาในภายหลัง